ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Зикруллоҳзода Фарҳод Зикруллоҳ дар мавзуи «Нақши бозиҳои дидактикӣ дар таълими забони англисӣ дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ ва муассисаҳои таълимии таҳсилоти олӣ», ки барои дарёфти дараҷаи илмии доктори илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 5.3. (5.3.5.9. Назария ва методикаи таълими забонҳои хориҷӣ (забони англисӣ)) пешниҳод шудааст.

Душанбе, 2026

Дар шароити муосир таълими забонҳои хориҷӣ, аз ҷумла забони англисӣ, аз омӯзгор интихоби усулҳоеро талаб менамояд, ки дар баробари азхудкунии маводи забонӣ, иштироки фаъолонаи таълимгирандагонро дар муошират таъмин созанд. Ташаккули малакаҳои нутқӣ, рушди мустақилият ва баланд бардоштани шавқу ҳавас ба омӯзиш бо тарзи ташкили фаъолияти таълимӣ робитаи зич доранд. Аз ин рӯ, таҳқиқи имкониятҳои бозиҳои дидактикӣ ва муайян кардани роҳҳои истифодаи мақсадноки онҳо масъалаи мубрами илми ва методикаи таълими забонҳои хориҷӣ мебошад.

Диссертатсияи Зикруллоҳзода Фарҳод Зикруллоҳ дар мавзуи **«Нақши бозиҳои дидактикӣ дар таълими забони англисӣ дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ ва муассисаҳои таълимии таҳсилоти олӣ»** ба баррасии ҳамин масъала бахшида шудааст. Муаллиф кӯшиш намудааст, ки истифодаи бозиҳои дидактикиро аз мавқеи вазифаҳои таълимӣ, хусусиятҳои таълимгирандагон ва натиҷаҳои пешбинишавандаи омӯзиши забони англисӣ асоснок намояд. Чунин муносибат барои муайян кардани арзиши педагогии бозӣ ва мавқеи он дар сохтори машғулият аҳаммият дорад.

Мувофиқи автореферат, мақсади таҳқиқот асоснок намудани заминаҳои назариявию методологии истифодаи бозиҳои дидактикӣ, таҳияи низоми методии интихобу татбиқи онҳо ва санҷиши таҷрибавии самаранокии низоми пешниҳодшуда мебошад. Вазифаҳои таҳқиқот таҳлили сарчашмаҳои илмӣ, муайян намудани имкониятҳои таълимии бозиҳо, таҳияи меъёрҳои интихоб ва арзёбии натиҷаҳои истифодаи онҳоро фаро мегиранд.

Ҷанбаи қобили таваҷҷуҳи таҳқиқот дар он аст, ки муаллиф бозии дидактикиро бо мақсад, мазмун ва натиҷаи таълим пайваст менамояд. Дар низоми пешниҳодшуда ҷузъҳои мақсадӣ, мазмунӣ, ташкилию технологӣ ва натиҷавию арзёбӣ ба ҳам алоқаманд баррасӣ шудаанд. Ҳамчунин, пайдарпайии гузариш аз маводи забонӣ ба амали забонӣ, вазифаи бозигарона, амали нутқӣ ва ҳамкории коммуникативӣ шарҳ дода мешавад. Ин равиш барои ташкили фаъолияти маънодори таълимгирандагон замина фароҳам меорад.

Навгонии илмии дар автореферат пешниҳодшуда ба низомманд намудани асосҳои истифодаи бозиҳои дидактикӣ, муайян кардани принсипҳо ва меъёрҳои интихоби онҳо, таснифи бозиҳо ва таҳияи технологияи марҳилавии татбиқи онҳо алоқаманд мебошад. Ба назар гирифтани сатҳи

забондонӣ, дараҷаи мустақилият ва хусусиятҳои синнусолии таълимгирандагон имконият медиҳад, ки интихоби бозӣ ба вазифаи мушаххаси омӯзиш мутобиқ карда шавад.

Диссертатсия аз муқаддима, панҷ боб, хулоса, тавсияҳо оид ба истифодаи амалии натиҷаҳо, рӯйхати адабиёт ва замимаҳо иборат аст. Дар муқаддима масъалаҳои асосии таҳқиқот, аз ҷумла мубрамият, мақсад, вазифаҳо, усулҳо, навгонии илмӣ ва аҳаммияти назариявию амалӣ муаррифӣ шудаанд.

Дар боби якум «Ҷанбаҳои назариявии нақши бозиҳои дидактикӣ дар таълими забонҳои хориҷӣ» асосҳои педагогӣ ва методии истифодаи бозиҳо таҳлил мешаванд. Баррасии робитаи бозӣ бо фаъолияти таълимӣ ва муҳити омӯзиши забони хориҷӣ барои бахшҳои минбаъдаи таҳқиқот заминаи назариявӣ фароҳам меорад.

Боби дуюм «Истифодаи бозиҳои дидактикӣ дар марҳилаи ибтидоии таълими забони англисӣ» ба имкониятҳои бозиҳо дар ташаккули малакаҳои аввалияи забонӣ бахшида шудааст. Дар ин боб истифодаи бозиҳои фонетикӣ, луғавӣ ва грамматикӣ дар робита бо фаъолгардонии таълимгирандагон баррасӣ мегардад.

Дар боби сеюм «Хусусиятҳои таълими забони англисӣ дар муассисаҳои таҳсилоти олии забонӣ» масъалаҳои самти коммуникативии таълим, ҳамгироии намудҳои фаъолияти нутқӣ, рушди мустақилият ва омодагии касбии донишҷӯён таҳлил шудаанд.

Боби чорум «Бозиҳои забонӣ ва хусусиятҳои истифодаи онҳо дар таълими забони хориҷӣ» мафҳуми бозии забонӣ, имкониятҳои таълимии он, кори мустақилонаи донишҷӯён ва истифодаи технологияҳои муосирро фаро мегирад.

Дар боби панҷум «Технологияи истифодабарии бозиҳои дидактикӣ дар таълими забони англисӣ дар муассисаҳои таҳсилоти олии ғайризабонӣ» роҳҳои татбиқи низоми методӣ ва натиҷаҳои озмоиши педагогӣ пешниҳод шудаанд. Мувофиқи маълумоти автореферат, озмоиш бо иштироки 240 донишҷӯ дар гурӯҳҳои озмоишӣ ва назоратӣ гузаронида шудааст. Динамикаи нишондиҳандаҳо дар гурӯҳи озмоишӣ нисбат ба гурӯҳи назоратӣ бештар буда, натиҷаҳо бо истифодаи усулҳои оморӣ арзёбӣ гардидаанд.

Аҳаммияти амалии таҳқиқот бо пешниҳоди намунаҳои бозиҳо, алгоритми татбиқи онҳо, воситаҳои ташхис ва тавсияҳои методӣ муайян мегардад. Маводи мазкур метавонад ба омӯзгорон дар интихоби супоришҳои мувофиқ, ташкили кори ҷуфтӣ ва гурӯҳӣ, тақвияти фаъолияти нутқӣ ва арзёбии натиҷаҳои омӯзиш мусоидат намояд. Барои истифода дар зинаҳо ва муҳитҳои дигари таҳсил мутобиқсозии он ба шароити мушаххаси таълим зарур мебошад.

Дар баробари ҷанбаҳои мусбати таҳқиқот, чанд мулоҳизаи тавсиявӣ пешниҳод менамоем:

1. Хуб мешуд, ки дар шарҳи намунаҳои бозиҳои дидактикӣ вазифаи омӯзгор ва таълимгиранда дар ҳар марҳилаи иҷрои бозӣ мушаххастар нишон дода мешуд.

2. Пешниҳоди намунаи мухтасари як машғулият бо истифодаи пайдарпайи бозиҳои дидактикӣ имкониятҳои амалии низоми таҳияшударо равшантар мегардонд.

3. Агар роҳҳои ҷамъбасти натиҷаи бозӣ ва истифодаи он барои банақшагирии машғулияти минбаъда бештар тавзеҳ дода мешуданд, тавсияҳои методӣ барои омӯзгорон боз ҳам муфидтар мегардиданд.

4. Дар баъзе қисматҳои автореферат хатогиҳои имлоӣ, услубӣ ва техникӣ дида мешавад.

Мулоҳизаҳои мазкур хусусияти тавсиявӣ дошта, ба такмили тарзи пешниҳоди мавод ва густариши имкониятҳои истифодаи амалии натиҷаҳои таҳқиқот равона шудаанд.

Ҳамин тавр, автореферати диссертатсияи Зикруллоҳзода Фарҳод Зикруллоҳ дар мавзуи **«Нақши бозиҳои дидактикӣ дар таълими забони англисӣ дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ ва муассисаҳои таълимии таҳсилоти олӣ»** ба талаботи Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 28-уми августи соли 2026, №591 тасдиқ шудааст, ҷавобгӯ буда, муаллифи он барои дарёфти дараҷаи илмии доктори илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 5.3. - (5.3.5.9. – Назария ва методикаи таълими забонҳои хориҷӣ (забони англисӣ)) сазовор аст.

Муқарриз:
доктори илмҳои педагогӣ,
дотсент, мудири кафедраи
умумидонишгоҳии и
Донишгоҳи давлатии омӯзгории
Тоҷикистон ба номи С. Айнӣ — Мансурова Ҷамила Сулаймоновна

Имзои Ҷ.С. Мансуроваро тасдиқ мекунам.

Сардори Раёсати кадрҳо ва корҳои
махсуси ДДОТ ба номи С. Айнӣ — Қодирзода Сайвали Муҳибулло

Суроғаи муассисаи пешбар: 734003, Ҷумҳурии Тоҷикистон, ш.Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ, 121; Тел: +992 (37) 224 13 83, E-mail: info@mail.ru, www.tgpu.tj